

Ε' Δημοτικού - Κλείταρχος

Όνοματεπώνυμο: _____

Σχολείο: _____ Τμήμα: _____

Σύνολο: 100

Μίκης Θεοδωράκης, ένα «παιδί θαύμα»

Τη φετινή χρονιά γιορτάζουμε τα 100 χρόνια από τη γέννηση του σπουδαίου Έλληνα μουσικού και συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη. Ο Μίκης, Κρητικός στον καταγωγή, γεννήθηκε στη Χίο, αλλά πέρασε τα παιδικά του χρόνια σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, όπως Μυτιλήνη, Γιάννενα, Κεφαλονιά, Πύργο, Πάτρα και Τρίπολη, λόγω των υποχρεώσεων του πατέρα του ως κρατικού υπαλλήλου.

Ο ίδιος σε παλιότερη συνέντευξή του είχε πει για τον εαυτό του:

«Από παιδί άκουγα τραγούδια στο σπίτι μας. Από τη γιαγιά μου βυζαντινούς ύμνους. Από τον πατέρα μου ριζίτικα*. Κι από τη μητέρα μου, τραγούδια της εποχής. Άρχισα, έτσι, να τραγουδώ από πολύ μικρός και να αγαπώ τη μουσική. Κάποια μέρα, μου αγόρασαν ένα βιολί, όταν ήμουν 12 ετών, και τότε έγραψα το πρώτο μου τραγούδι. Από τότε, άνοιξε μέσα μου μια μικρή πηγή μουσικής, που σιγά-σιγά έγινε ρυάκι, ποταμάκι και μετά ποταμός. Όλα ήρθαν φυσικά, γιατί φαίνεται ότι γεννήθηκα μουσικός και έγινα συνθέτης».

Ο Μίκης Θεοδωράκης έγραψε το πρώτο τραγούδι στην Πάτρα το 1937 και ήταν «Το караβάκι». Το συμπεριέλαβε σε έναν δίσκο με τίτλο «Μίκης Θεοδωράκης, 40 τραγούδια για παιδάκια και παιδιά» που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1994.

Ο δίσκος αυτός περιλαμβάνει τραγούδια που, όπως ανέφερε στο σημείωμά του, «γράφτηκαν μέσα στην παγωνιά της Ιστορίας – στον πόλεμο του '40 – στην πρώτη μου εφηβεία». Είναι τραγούδια όμορφα, απλά με την αγνότητα της νεανικής ψυχής του μουσικοσυνθέτη. Οι μελωδίες αυτές αποτελούν τις πρώτες προσπάθειες του καλλιτέχνη να μελοποιήσει στίχους των ποιητών Βασιλή Ρώτα, Κωστή Παλαμά, Διονύσιο Σολωμό και Λορέντζο Μαβίλη. Στον πρόλογο της έκδοσης των ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ γράφει μεταξύ άλλων: «Ήταν ένας τρόπος ζωής, που μου έγινε βίωμα και συνήθεια, να ζω με την ομορφιά της ποίησης και της μουσικής, που με θωράκισε και με προφύλαξε να περάσω ακέραιος μέσα από τις δυσκολίες της ζωής μου».

Τα παιδικά τραγούδια θεωρούνται πολύ σημαντικά, γιατί με την υπέροχη μελωδία τους αποτέλεσαν τη συνθετική αφετηρία του Μίκη Θεοδωράκη. Για αυτό και ο ίδιος έλεγε για τα Παιδικά Τραγούδια: «Ακούγοντας τα ξανά και ξανά, ξαναβρίσκω τον πυρήνα του μουσικού εαυτού μου. Σε αυτά θα βρει κανείς όλα αυτά τα στοιχεία της ζωής μου τα οποία με συνέδεσαν με τους ανθρώπους που με άκουγαν και συνομιλούσαμε μέσω των τραγουδιών μου».

Διασκευή για τον Διαγωνισμό από <https://mikisguide.gr/diethnes-synedrio-mikis-theodorakis/dimitris-karvounis/>

*ριζίτικα: το παλαιότερο είδος κρητικής μουσικής

«Το καραβάκι»

Γλιστράς καραβάκι, γλιστράς στον αφρό
και τ' άσπρο πανάκι φουσκώνει ελαφρό
γλιστράς και θα φτάσεις στα ξένα ταχιά
ας μη μας ξεχάσεις εκεί στα μακριά.

Στο ξένο ακρογιάλι για μας να πονείς
γοργά να 'ρθεις πάλι γοργά να φανείς
μακριά απ' το μυαλό μας καθαρίο, ελαφρό
καράβι δικό μας γλιστράς στον αφρό.

Στίχοι και σύνθεση: Μίκης Θεοδωράκης

A Κατανιώ το κείμενο.

α. Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ);

(2 βαθμοί το καθένα)

12

1. Ο Μίκης Θεοδωράκης γεννήθηκε το 1925.
2. Στην οικογένειά του όλοι αγαπούσαν τη μουσική.
3. Η αφορμή για να γράψει το πρώτο του τραγούδι ήταν η απόκτηση ενός βιολιού.
4. Τα ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ είναι τραγούδια που έγραψε για τα παιδιά του.
5. Ο Μίκης Θεοδωράκης σε όλη τη ζωή του συνδύαζε την ποίηση με τη μουσική.
6. Άκουγε ξανά και ξανά τα ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ για να τα διορθώσει.

β. Αντιστοιχίζω:

(1 βαθμός το καθένα)

5

1. ριζίτικα	•	α. γιαγιά
2. «Το καραβάκι»	•	β. Κωστή Παλαμά
3. μελοποίηση στίχων	•	γ. 1994
4. ύμνους	•	δ. 1937
5. ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ	•	ε. πατέρας

γ. Βρίσκω μια πρόταση στο κείμενο που δείχνει το ταλέντο του νεαρού Μίκη στη μουσική.

3

Όλα ήρθαν φυσικά, γιατί φαίνεται ότι γεννήθηκα μουσικός και έγινα συνθέτης. (Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές) (3 βαθμοί η πρόταση)

B Και οι λέξεις έχουν... σχέσεις!

α. Ποια είναι η σχέση μεταξύ των λέξεων; Αντιστοιχίζω.

(2 βαθμοί το καθένα)

8

1. τρόπος ζωής / συνήθεια	•	α. μία λέξη, πολλές σημασίες (πολυσημία)
2. αφετηρία / τέρμα	•	β. διαφορετικές λέξεις με περίπου ίδια σημασία (συνωνυμία)
3. πυρήνας (της ελιάς) / πυρήνας (της γης)	•	γ. ακούγονται το ίδιο (ομοηχία)
4. μέσω / μέσο	•	δ. λέξεις με αντίθετη σημασία (αντίθεση)

β. Εξηγώ τη σημασία των υπογραμμισμένων λέξεων.

8

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές (4 βαθμοί το καθένα)

Παράδειγμα: «να περάσω ακέραιος μέσα από τις δυσκολίες»

→ να τα καταφέρω στις δυσκολίες και να μη τα παρατήσω

1. «...άνοιξε μέσα μου μια μικρή πηγή μουσικής»

Εμπνεύστηκε και άρχισε να γράφει μουσική.

2. «Ήταν ένας τρόπος ζωής... που με θωράκισε...»

Που με προστάτευσε/ με έκανε πιο δυνατό.

Γ

α. Βρες τη λέξη!

(1 βαθμός η κάθε λέξη)

6

Παράδειγμα: καταγωγή → αγωγή

1. υποχρεώσεων → χρεώσεις
2. πρόλογος → λόγος
3. περιλαμβάνει → λαμβάνει
4. καλλιτέχνη → τέχνη
5. συνομιλούσαμε → μιλούσαμε
6. Τρίπολη → πόλη

β. Συμπληρώνω τα φωνήεντα και τονίζω όπου χρειάζεται. (1 βαθμός το καθένα)

10

ο, ω

1. βιογραφία
2. βιωματικός
3. αυτοβιογραφικός
4. βιωνω
5. επιβίωση

ι, η, υ

6. Καλλιμάρμαρο στάδιο
7. καλυτερος
8. κάλλιστος
9. καληνυχτα
10. καλοσυνη

Δ

α. Συμπληρώνω τις προτάσεις.

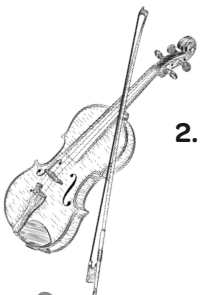
10

1. Ο Μίκης Θεοδωράκης συμπεριέλαβε «το караβάκι» στον δίσκο «40 τραγούδια για παιδάκια και παιδιά» **επειδή (αιτιολόγηση)** οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές (5 βαθμοί η κάθε πρόταση)

,επειδή τα τραγούδια αυτά είναι όμορφα και απλά στη σύνθεσή τους και αντιπροσωπεύουν την αφηβικής ψυχής του.

2. Οι γονείς μου μού αγόρασαν ένα βιολί **για να (σκοπός)**

για να πάω στο Ωδείο.

**β. Διαλέγω από το ποίημα 4 λέξεις που έχουν μέσα < ρ >. Γράφω με αυτές
2 προτάσεις ή ένα μικρό ποίημα.**

8

(1 βαθμός η κάθε λέξη και από 2 βαθμούς η κάθε πρόταση)

γλιστράς.....

μακριά.....

αφρό.....

άσπρο.....

1. Τα άσπρα πανιά μοιάζουν με τον αφρό της θάλασσας.

2. Το καράβι γλιστρά μακριά μας για άλλα ακρογιάλια.

Ε

Γράφω κείμενο.

30

Θέλουμε να οργανώσουμε μια εκδήλωση για τον Μίκη Θεοδωράκη στο σχολείο μας. Γράφουμε μια επιστολή στη Διευθύντρια/στον Διευθυντή αιτιολογώντας την πρότασή μας για την εκδήλωση.

Η επιστολή θα περιλαμβάνει:

- γιατί να γίνει αυτή η εκδήλωση (2 λόγους-αιτιολογήσεις)
- τις ιδέες μας για το τι θα κάνουμε (π.χ. μουσική, έκθεση ζωγραφικής...)
- ποιους θα καλέσουμε

7 Απριλίου 2025

Αγαπητ___ κυρι___ Διευθυντ___,

Οι μαθητές και οι μαθήτριες της Ε' τάξης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ-ΣΥΝΟΛΟ 22 μονάδες

Αναφορά στον λόγο που γράφουμε την επιστολή και στο θέμα της εκδήλωσης (7 μονάδες)

2 λόγους - αιτιολογήσεις γιατί να γίνει η εκδήλωση (6 μονάδες)

2 τουλάχιστον ιδέες για το τι θα κάνουμε στην εκδήλωση (6 μονάδες)

Ποιους θα καλέσουμε (3 βαθμοί)

ΓΛΩΣΣΑ-ΣΥΝΟΛΟ 8 μονάδες

Λεξιλόγιο (ποικιλία λέξεων που αναφέρονται στο περιεχόμενο της εκδήλωσης, ρήματα δράσης (3 μονάδες)
Γραμματική-σύνταξη

(υποτακτική, αιτιολογικές προτάσεις, απρόσωπες εκφράσεις, χρήση κατάλληλων προσώπων)
(3 μονάδες)

Ορθογραφία (2 μονάδες)

Περιμένουμε με ανυπομονησία την απάντησή σας.

Με τιμή,

Οι μαθήτριες και οι μαθητές της Ε' τάξης